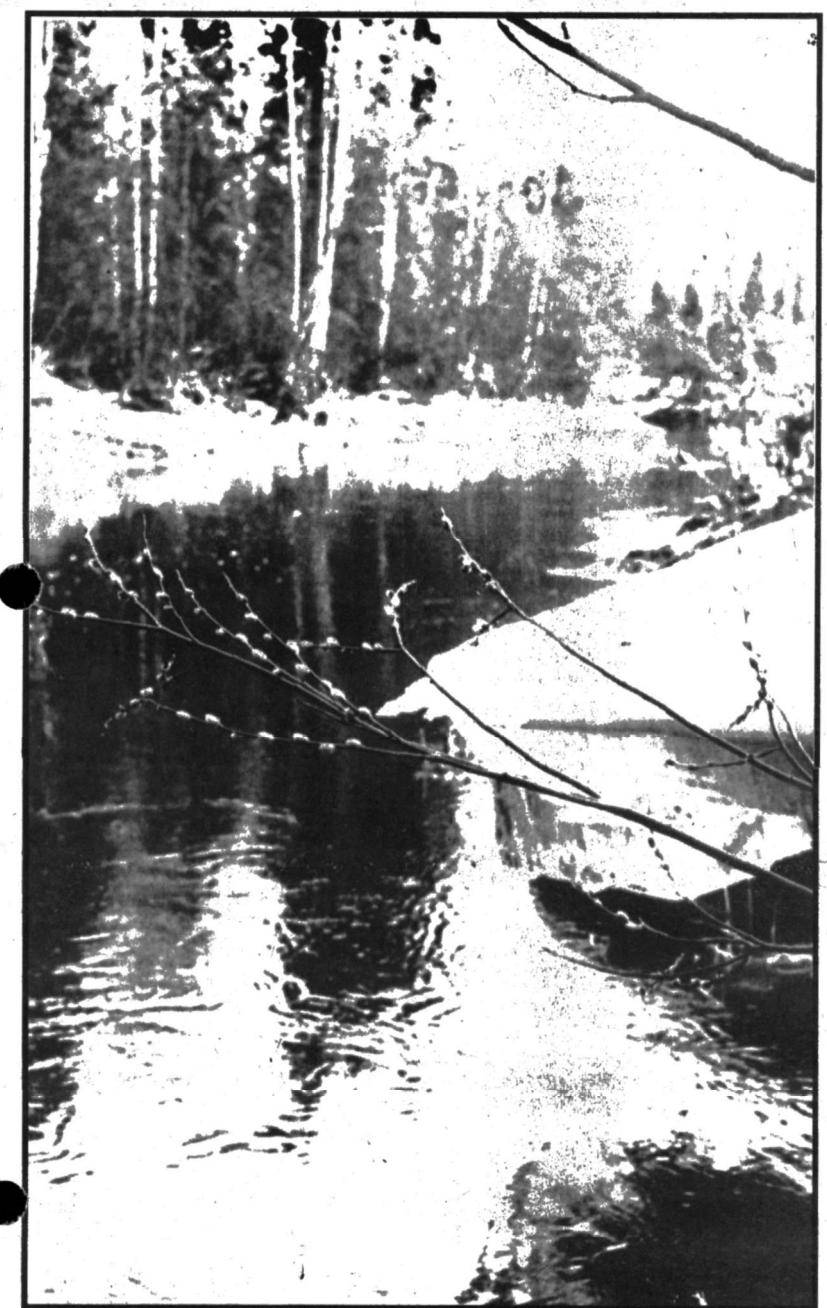


Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 6(87)

1993 m. kovas



Juozo MECINSKO nuotrauka

Klystame ir klumpame

Žiloje senovėje žydų tauta, norėdama ištrūkti iš Egipto nelaisvės, keturis dešimtmečius klajojo tyrlaukiais. Kas pasakys, kiek mes sužeistomis širdimis, be patikimo, vienijančio vado klajosime dvidešimt pirmo amžiaus priešaušryje? Kad paklajoti teks, rodo Seimo ir Prezidento rinkimų rezultatai. O galėjome jau šiandien drąsiai belstis į kultūringą, laisvų Europos tautų duris...

Skaudu, kad daugelis mūsų tautiečių dar nesuvokta, kas yra kaltas, kad Lietuva naujam gyvenimui keliiasi supriekinta, bando šméklos bauginama.

Tokius mus padarė ištisoms kartoms tūkstančius kartų kartotas melas apie laimingą komunizmo ateitį. Per trumpą Atgimimo laikotarpį, nespėjė praeities žaidžią apgydyti, vėl išklydomė iš teisingo kelio į klampų liūnā. Daug kas patikėjo, kad į "žviesų rytojų" išves komunistų

partijos ainių, prieš rinkimus pažadėjė visokių gerybių.

Apmaudu ir skaudu, kad buvusieji triumfuodami vėl sugrižo prie mūsų krauju atkurtos Nepriklausomos Valstybės vairo ir net savą raudoną piramide "užviršavo".

Iškilo didžiulis pavojus, kad sulaukę palankaus vėjo jie vėl pasuks pasenus savo bičiulių į rytus.

Kad to neįvyktu, mes turime budeti, o prireikus ryžtis aukai. Juk toji jų piramidė pastatyta ant raistuose, pelkėse, tundroje, taigoje, kai kuriais alsuojančios Kazachijos Alkanajoje stepėje dūlėjančiu mūsų tautiečių kaulu. Už ką Jie šiandien būtų atidavę balsus? Aišku, ne už tą partiją, kuri juos mirčiai išdavė.

Tad kyla klausimas: ar gali tokia piramidė būti ilgaamžė?

Pranas SABONAITIS

Lietuvoje išalas neamžinas

Sugriuo ledo tiltai, bet širdyje - šalta. Atrodo, ir saulė šviečia antraja, tamsiaja savo puse. Susipynė praeitis. Viltis. Nerimas. Baudžiauninko smegenys laukia malonių iš Rytų. Taip iprasta, nes 50 metų mus mokė, jog saulė - iš ten. O per Lietuvą teka infliacijos upė, grasingama savo potvyniais nušluoti visa, kas gyva. Maistas pabrango šimtus kartų, vaistai - tūkstančius.

Kaip jaučiasi aktyvūs praeities mylėtojai?

- Brangsta? Na ir kas? - trauko pečiaus kaimynystėje gyvenanti 22 metų dviejų vaikų mama Eglė, beje, "veralininko" žmona. - Tegu brangsta! Nebalsu. Džiaugiuosi, kad valdžioje Brazauskas ir LDDP.

Nesistebiu. Kaipgi kitaip: kiekvienas varpas savo varpinėje skambina. Kiekvienas medis savo griaži ožia. Solidus buvusio stambaus kolūkio pirmmininkas, dabar pensininkas Bronius R. ramiai dėsto:

- Laimėjom užtikrintai. Lietuvos žmonės nekvallia - žino, ką renka. Net krikščionis Petkus pripažįsta: gerai, kad viskas vienos partijos rankose. Ir Seimas, ir Prezidentas. Neišmanėliai nekenks - netrukdy.

- Gelbēti kolūkius?

- Ne, - daryti tvarką žemės ūkyje. Kodėl viską leido išgrobstyti? Dar taip nebuvo, kad Lietuvos rugiai liktu nepasęti.

- Kas dėl to kaltas?

- Sajūdis sužlugdė Lietuvą. Ir koks ižūlumas - mus visą laiką pravardžiavo: komunistai, komunistai... O mes jau seniai ne tie. Laikas viską pamiršti. Visiems susiimi už rankų - ir į ateitį! Kartu.

- Bet juk vadinamajį socializmą statėme ne kartu. Vieni buvo prieverta grūdami į užkaltus vagonus, o kiti į juos stropiai grūdo... Gal prieš tai reikėtų išsiaiškinti genocido vykdytojų darbeilius, o paskiau susiimi rankomis?

- Nieko panašaus! - sako buvęs kolūkio pirmmininkas.

- Reikia imti pavyzdį iš protinę žmonių. Pažiustu ne vieną buvusį tremtinį, balansavus už LDDP ir už Brazauską! Nesiknaisiodami. Taip ir reikia. Tak točio!

◆ ◆ ◆

Demokratijos paradoksu brūzgynuose pasiklydo ne tik lietuvių, okupacijų išvarginti. Kadaisė be jokios prievertos, apgaudės vokiečių tauta išsirinko į val-

džią nacistus. Hitlerinės propagandas šefas Gebelsas, prieš 65 metus gavės mandatą į Reichstagą, ciniškai rašė: "Jei demokratija tokia kvaila, kad mums... suteikia visas galimybes, jos reikalas." Jie nesidangstė butaforija, nelindo į ēriukų kailius. Azijietiškai šamaniskas persikūnijimas, metamorfozės ir transformacijos - komunistų ginklai. Kalbamės su fiziku Stasiu SAJAUSKU, buvusiu tremtiniu.

- Kaip gudriai, - sako jis, - mus stengiamasi orientuoti į Rytus. Ekonomiškai, energetiškai, net moraliskai. Terminalo statyba ne tik neforsuoja, bet ir žlugdoma. Kad vėždas liktų Rytų rankose. Kai kurie Aukščiausiosios Tarybos velkėjukai daug pakenkė ne tik savo išsišokinimais. Prisiminime, kaip buvo stabdoma Kruonio HAE statyba: iš 8 turbinų pastatytos tik 2. Ar nebuvo iš anksto užprogramuota energetiškai prireisti Lietuvą prie Rusijos.

- Bet pripažinkime, kad žaliųjų judėjimas pažadino Lietuvą.

- Mūsų žiadinti nereikėjo. Net ir priespaudos metais Lietuva nemiegojo. Budėjome. Žalieji konstatavo ekologijos būklę, bet nesistengė pasirinkti tinkamų veiklos priemonių.

- Taip. Tai tiesa. Aš 30 metų dirbau su kenksmingomis chemijos pramonės atliekomis. Nepastebėjau, kad kokie judėjimai ar visuomeninės organizacijos būtų kreipę į tai dėmesį, o juo labiau suteikę paramą, nors industrializacijos pasekmės - tragiskos...

- Tai jau profesionalumo klausimas. Valdė (ir valdo!) komunistai. O jie partiniai bilietais apsirūpino ne tam, kad patys dirbtų, o kad išnaudotų kitų darbą ir šauktų apie savo kompetenciją. Žinoma, tai buvo ir "duonos kortelė" tinginiams, privilegijos, lengvatos nomenklaturai bei išdavikams ir t.t. Grižkime prie energetikos. Pusė Mažeikių naftos gamyklos išnuomota Rusijai, suteikiant teises į gamyklos valdymą! Leidžiant kontroliuoti technologinių procesų. Tai vergiška sutartis. Ji tarnauja Rusijai.

- Naudojantis ekonomikos korta, gamybinių santykiai tam pa nevaldomi. O nuo nesibaigiančios infliacijos kenčia niekuo dėti žmonės. Kaip šitaip gali būti? - Asmeninės tragedijos ir net valstybės kracho galimybė jų negasdina. Rinkimai Lietuvoje - naudingas

eksperimentas įvykiams Rusijoje. Generalinė repeticija. Modelis - kaip nuversti Jelcina. Sasajos ir analogijos aiškios.

- Seimas saugo Lietuvos Nepriklausomybę. Prezidentas prisiekė.

- Atrodo, kad taip, bet juk kryptis aiški - kaičiame. Mūsų Seimas - skydas valdančiosios partijos nutarimams patvirtinti. O išžiūrėjime į moralinę plotmę - kad ir į apdovanojimus. Arba personalinių pensijų skyrimus. Akivaizdžiai stengiamasi visuomenę užliūliuoti: visi sodinami ant tos pačios laktos. Greta patrioto - stribas, greta kunigo ar reziento - KGB agentas. Toks sugretinimas tikslingas! Žmonės pratina trinti ribą tarp patrioto ir išdaviko, tarp nusikaltėlio ir aukos. Jeigu taip yra šiandien, vadinas, rytoj gal jau neskiriame Tėvynės nuo netėvynės. Grandininė reakcija - į "bendrą šeimą..."

- Man vis dėlto nesuprantamos kai kurių politinių kalinių ir tremtinų pažiūrų metamorfozės. Ar tai atminties stoka, ar praeities neįvertinimas?

- Nei viena, nei kita. Būkime realistai: sistema sužalojo ir juos. Klek buvo užverbuotų kalinių ir tremtinų? Jie niekur nedingo, yra tarp mūsų. Jų užverbavimas buvo labiausiai pageidautinės KGB. Ir buvo efektyviausias. Naudingiausias. Toks žmogus - kaip pelė dideliuose, spastuose - tarytum laisvas, o iš tikrujų reiškia ne savo valią...

◆ ◆ ◆

Ant aptipusios sniego pusnes po mano langu šokinėja mažas paukštukas raudonu pilveliu. Sniegena. Ji vikrai kažko ieško ir nustebusi neranda. Jau ir neberas - tu šermukšnio uogą, kurias per žiemą barstydavo dosnus medis. Šermukšnį ir greta jo augusį tvirtą ažuolą barbariškai nukrito. Tiesiog dingo jiedu po vienos nakties, o jų vietoje ėmė dygti pilko mūro siena. Pastatas auga ne dienomis, o valandomis: pro virtuvės langą tuoju nebematysių žydro dangaus. Iškirstame sodelelyje kyla ištisas pastatų kompleksas. Garažai, sandėliai, neaiškios paskirties statiniai, kažkuo panaušūs į caro laikų fortus. Neosovietinė sparčioji statyba. Kaimynė, čia statanti garažą, aiškina: "Tuos fasadinius pastatus keli mūsų pini-gucių statosi. Statybai dirguoja

(Nukelta į 2 psl.)



1993 m. kovas

TREMTINYS

2



Lietuvoje išalas neamžinas

(Atkelta iš 1 psl.)

muzikantas, dažnai gasto liuojantis už Atlanto. Skuba - kad ne pareikštų pretenzijų sklypo savininkas, gyvenantis išsi už Atlanto. Kai tas susigriebs, čia jau pastatai stovės. Nieko. Pasiliūs kompensaciją.

Tokia moralė. Palikę viską, tik vaikučius pasiėmę, nuo raudonojo maro pasitraukė žmonės. Nedidukų medini nameli ant kalneto buvusioje Tvirtovės alyje. nugyveno peržiūrai, jis sugriuo. Liko žemė, kurį godžiai užgrobė kit. Lietuvoje suklesėjo gobūumas.

Užsienio lietuvių laiškuose daugėja atvirų vagybių, apipėsimų aprašymų. Taip elgiasi atvykė į svečius tautiečių. Atvykėlių apetitai primena plešimų žuvų barakudų rajumą. Grįžusi iš Čikagos bičiulės dukra apie vieno mūsų "kuklaus rausvaskruosčio" parlamentaro elgesį pasakojo: "Atvyko jis į JAV tvarkyt valstybių reikalų. Atsivežė su savimi sūnėli. Viešbutyje - brangu. Po savo šeimos stogu pasiūlė prieglobstį jam nepažistamas tautietis, mano dėdė. Žinote, ką svečias, perženges slenksti, pirmiausia padarė? Ogi pražiodino savo vaka ir šeimininkui tare: "Va, Anta-

nai, jam reikia taisi tantis!" O senos pensininkės, sustojusios į eilę, neše "Lietuvos gelbėtojui" per varą surinktus dolierius." Neosovietinių laikų kukumas pa sirode besas fikcija.

Neprisklausomybės atgavimo šventės rytą Telšiuose lietuvis iškėlė raudoną vėliavą, visai neslepdamas, kad jam tai - šventenybė. Ta pačią išimintiną Kovo 11-ąją Lietuvos valstybinę (!) televizija transliavo pompastiką laida apie prašmatnų ekspresmės ju bilieju. Putojo šampanas, skambėjo taurės, triumfu švityėjo veidai. Žiūrovai - tie 70 procentų Lietuvos gyventojų, vegetuojančių žemiau skurdo ribos - galėjo bent per televiziją gérēti tokiu reginu...

O gal čia sarkazmas ne vietoj, ir išvadas arba bent jau hipotezes vertėt daryti iš savo patyrimo? Sutinku. Civilizuotame pasaulyje visuotinai yra pripažinti du šventi dalykai - nuosavybė ir teisė. Faktas: per didžių 1948 m. trémiamą manę, paauglę, iš tévų namų į Sibirą kartu su rusų kareiviais vežė ir du vietiniai trémėjai. Vienas iš jų - tame pačiame name gyvenęs enkavedistas Raudonakis (žiūr. kn.) "Amžino išalo žemėje",

47 psl.). Grįžusi iš tremties, savo name apsigyventi negalėjau. "TEISĖ, paremta dabartiniu neosovietiniu išstatymu, nurodo: "Ne gražinti savininkui namo, jei NUOMININKAS nesutinka." O nuomininkas tas nepaprastas: jis trém manę į Sibirą! Ir jis turi pri mumo teisę į mano nuosavybę (kaip anksčiau turėjo į gyvybę!).

Taigi Lietuvos - neosovietinė santvarka, kurios pagrindiniai išstatymai (nuosavybė ir teisė) reiškia patobulinę niekštystę.

Mes vis dar kažko tikimės, vi lamės. Vaistų nuo naivumo dar niekas neišrado. Gera būti optimistams.

Per Lietuvą klibikšiuodamas eina neosovietinis pavasaris. Ty la. "Demokratija" sukanus dan tis."

Kunkuliuoja įvykiai Rusijoje. Tik komunistai ten nesidangsto figos lapeliai ir nekeičia ideologijos. Rytų smauglio žvilgsnis hipnotizuojas. Ekspresas rieda į Rytus.

Gal Dievas padovanos mums dar vieną stebuklą?.. Gal. Vilties žolė kalasi per asfaltą. Lietuvos išalas neamžinas.

Antanina GARMUTĖ

II Tarptautinė konferencija apie komunizmo nusikaltimus. Praha, 1992 m. lapkričio 7-9 d.

Organizatoriai: Politinių kalinių konfederacija, Angažuotų nepartinių klubas (ANK), Vidurio Europos Kultūros ir politikos institutas.

ANK prezidentas Bohdan Dvoržakas: Pirmoje konferencijoje (1991 m.) buvo kons tatuota, kad praktiškai visose Vidurio ir Rytų Europos šalyse padėtis daugmaž vienoda: piktadariai, kurių sąžinę slegia tūkstančiai žmonių gyvybių, ramiai sau gyvena. Antroji konferencija sie kia dviem tikslų:

- padėti įkurti tarpparlamentinę komisiją, kuri prižiūrėtų vykdymą išstatymų, neleidžiančių grįžti į totalitarinę praeitį;

- aptarti komunizmo nusikaltimų senaties teisinis aspektus remiantis Vokietijos patirtimi.

Vokietijos teisė remiasi vienareikišniu teiginiu, kad komunistinės valdžios metais teisiniu būvio nebuvu; iš to sekā, kad senaties terminai gali būti taikomi tik nuo tos dienos, kai teisinius būvis buvo atstatytas. Vokietijoje laikoma, kad tai atsitiko 1989 metų lapkričio 29, Vokietijos suvienijimo die nā.

Priėmus tokią teisinę nuostatą, komunizmo nusikaltimų byloms kelti užtektų Čekijos respublikos prokuroro sprendimo, keliant bylas konkretiems kaltininkams.

Dr. Vladimiras Struska ir Liudekas Bednaržas: Prieš pat konferencijos pradžią Čekoslovakijos parlamentas priėmė iliustracijos išstatymą, ribotą laiką draudžiant užimti valstybines pareigas kai kuriems buvusiems komunistinės valdžios pareigūnams. Išstatymo priėmininkai teigia, kad nesilaikoma parciopo "nulla poene sine lege", t.y. negaliama bausti už veiksmaus, kurie jų padarė įmetus į valstybę.

tami. Niurnbergo procese šio principo nebuvo laikomas, jis neturėt būti taikomas ir komunizmo nusikaltimams. Yra kitas teisinis principas - "nulla poene sine lege" netaikomas tuo atveju, kai samoningai sukuriama teisiniu nebaudžiamumo situacija, kad būt galima vykdyti veiksmus, pažeidžiančius visuotinai pripažiamas teises ir principus.

Todėl galima priimti išstatymus, atgaline data persekiojančius už žmogaus teisių pažeidimus.

Dr. Janas Zdražilekas: Komunizmas dar néra istorinė praeitis. Pavyzdys - Čekoslovakijos sklimas. Komunistai atpratinio jaustis piliečiais, gyventi atviroje demokratinėje visuomenėje. Dėl to (visų pirma Slovakijoje) kilo XIX amžiaus pavyzdžio romaninio nacionalizmo banga. Komunizmas gyvas, kol klesti skriau dėjai, o jų aukos gyvena daug skurdžiai.

Jei komunizmas būt utopinė pasaulėžiura, siekusi sukurti žemį rojų, jo kūrėjai po pirmųjų bandymų pamatę, kad nieko gerio nešeina, turejo jo atsisakyti. Bet jie valdė, kol galėjo, tai rodo, kad jie visų pirma galvojo apie valdžią (nekalbant apie asmeninę gerovę).

Po 1989 m. lapkričio 17-ais tapo 1968 metų reformatoriai. Jų nuopelnai negali įrodyti, kad reformos būt buvusių sėmingos. Panaši į jų sumanyta tvarką jau seniai buvo įvesta Jugoslavijoje, tų pačių pertvarkymu siekė ir Gorbačiovės. Matome, kur jis vedė.

Komunizmo palikimas - ne vien nusikaltimai, bet ir dabartinių bloga padėtis visose srityse. Jo palikimas - taip pat ir patys komunistai bei nekomunistai, kurių tų blogą padėti nori išnaudoti naujo siekdamis valdžios ir

šanso įgyvendinti savo bergždžias iliuzijas.

Dr. Stanislavas Drobys (Politinių kalinių konfederacijos prezidentas): Reikalauja atšaukti visus politinius komunistinių teismų nuosprendžius; netaikyti senaties termino ir nubausti visus represinių organų padarytų nusikaltimų vykdytojus; atimti ČKP turą ir juo kompensiuti politiniam kaliniams ir kitiems persekiotiems asmenims padarytas skriaudus.

Dr. Libomiras Kudlačekas: Jei komunizmo nusikaltimai liks nenubausti, sukursime pavojingą precedentą: atrodys, kad už mažus nusikaltimus valstybė persekioja, o didieji lieka ne nubausti.

Petas Cibulka: Reikalauja paskelbti komunistų partiją, saugumą, miliciją, pasienio apsaugą, armijos generalinį štabą nusikalstamomis organizacijomis; priimti visuomenės dekomunizavimo išstatymą; debolesivizuoti privatizavimo fondą ir bankus; paruošti išstatymus, apsaugančius ūkinį ir politinį gyvenimą nuo "nešvarų pinigų".

Andrej Gjuric: Per dvejus metus nieko nedapardaryta; reikia iškurti panašią į Simono Vyzentilio organizaciją.

Janas Rumbras (Čekijos vi daus reikalų ministras): Tai, kad nepamiršome, ką su mumis darė 40 metų, rodo, kad reikalai po truputį taisosi. Komunizmo palikimą reikia naikinti ir savyje.

Dr. Jaroslavas Andielas: Vidaus reikalų ministerijai pateikta per 265 tūkst. pareiškimų gauti kompensaciją už neteisėtą iškalimą. Daugiau kaip 10 000 žmonių buvo nubausta kalėti daugiau negu 10 metų. Bendras bausmių laikas viršija milijoną metų. Kodėl dar tebegalioja komunistiniai išstatymai?

LR Seimo Informacijos ir analizės centrinis Dėl Prezidento rinkimų rezultatų

Abeji rinkimai - iš LR Seimo ir Prezidento rinkimai - néra Lietuvos pliečių pritarimas buvusiai 1940-1990 m. SSKP-LKP nusikalstamai veikliai ir politikai Lietuvos, bet išankstinio pasitikėjimo mandatas žadamas naujai politikai.

Tie pažadai buvo: saugoti ir ginti Lietuvos Neprisklausomybę, testi pagrindinės reformų kryptį, kuriant Lietuvos demokratinę atvirą visuomenę, taigi ir išsaugojant jos atvirumą Vakarų pasauliui, neleidžiant naujos izoliacijos.

Passitikėjimo mandatas turi būti pateisintas ir patikrintas. Tam naujų prialaidų teikia konstitucinė nuostata, pagal kurią Prezidentas nebebus veikiantis LDDP narys.

Seimo opozicija tikisi, kad Prezidentas gins valstybę ir teisę, kad valstybės interesai, o ne partijos interesai, bus vienintelis jo rūpesčio objektas.

Seimo opozicija tikisi, kad Prezidentas ne tik netarnaus savo partijai, nors ji vienintelė ji remė rinkimose, bet tiksli, kad tapes laikinai neprisklausomas nuo LDDP partijos, Prezidentas norės remtis visomis įtakingomis Lietuvos ir jos Seime politinėmis jėgomis.

Tam galimybę sudarytų speciali konsultacinė struktūra, demokratifikant atstovaujamas politinis pasitarimas pas Prezidentą. Jame būtų aptariama valstybės politika, mėginama suformuoti ne tik vienpartinė, o platiestinio bendradarbiavimo politika.

Vytautas Landsbergis
Vilnius, 1993 m. vasario 17 d

Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų komisijai

Prasome atsakyti į šiuos klausimus Seimo posėdyje:

1. Kodėl komisijos pirminkino V. Litvinu nurodymu buvo sudaromi papildomi rinkėjų sąrašai rinkimų dieną?

2. Ar buvo užtikrinta biuletenių apskaita ir saugumas juos spausdinant, perduodant Prezidento rinkimų komisijai ir dalijant miestų, rajonų bei apylinkių rinkiminėms komisijoms?

3. Kodėl ir kieno iniciatyva išelimiuotas kandidato į Lietuvos Respublikos prezidentus p. S. Lozoraičio rinkiminio štabo vadovas p. V. Adamkus?

Taip pat prašau informuoti apie kitus Respublikos Prezidento rinkimų išstatymo pažeidimus ir kokią tai turėjo įtaką rinkimų rezultatams.

Pilietyčių chartijos frakcijos vardu T. Lideikis
Vilnius, 1993 m. vasario 18 d.

Lietuvos Sajūdžio Seimo rezoliucija
Dėl LDDP ketinimų sustabdyti žemės gražinimą savininkams

1993 m. vasario 26 d. LDDP pateikė Lietuvos Respublikos Seime dviejų išstatymų projektus, kuriuos slėpė iki Prezidento rinkimų ir kuriuos iš esmės bus keičiami du veikiantys išstatymai: "Žemės ūkio reformos išstatymas" ir "Išstatymas dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamą turta atstatymo tvarkos ir salgyu".

Šiu LDDP siekių esmė: užkonseruoti atsilikusį kolektyvinį ūkininkavimo būdą, kaip savo valdžios bazę.

Tuo tikslu siekiama pažeisti konstitucinę žmogaus teisę į žemės nuosavybę, iškreipiant ir klastojant šią teisę kaip faktivią "bendraja žemės nuosavybę", kurią prioritiskai remiant, privati nuosavybės teisė bus apribojama kol kas nežinomais arba neokolūkiniais žemės ūkio organizacijų ištatais.

Grįžmas ūkininkauti, kuris reikštų Lietuvos kaimo atjaunėjimą ir atgimimą, praktiškai bus neįmanomas arba priklausys nuo senųjų valdininkų malonės ir atvers neribotas galimybes jų kyšininkavimui.

Tai antinacionalinė partokratinė politika, kurią Sajūdžio Seimas griežtai smerkia ir kviečia visas demokratines jėgas Lietuvos tam priešinantis.

Sajūdžio Seimo pirmininkai:
Laima Andrikienė, Algirdas Katkus

Vilnius, 1993 m. vasario 27 d.

Mitingo, įvykusio prie buvusių KGB rūmų kovo 11 d., rezoliucija

Mes, buvę Lietuvos politinių kalinių, tremtiniai, rezistentai ir kiti mitingo dalyviai, Lietuvos Respublikos Neprisklausomybės atkūrimo dieną susirinkę paminėti Lietuvos gyventojų genocido aukas, esame labai susirūpinę dėl

- neokomunistų ir buvusių nomenklaturos ekonomikos reformos, išlikusio nekilnojamo turto gražinimo stabdymo ir ribojimo;

- aukų, sudėtų ant Lietuvos Neprisklausomybės aukuro, užmarštis;

- desovietizacijos proceso ignoravimo;

- buvusių kolaborantų ir aktyvių genocido vykdytojų talkininkų apdovanojimo;

- Lietuvos žmonių dvasinio bei fizinio skurdinimo ir dezinformacijos;

- KGB archyvų tvarkymo ir Valstybinio Lietuvos gyventojų genocido tyrimo centro kūrimo vilkiniimo ir

reikalaujame iš Lietuvos Respublikos Prezidento, Seimo daugumos ir Vyriausybės:

1. Pareikalaudžiame iš Rusijos visiškai atlyginti Lietuvai padarytus okupacijos nuostolius;

2. Užtikrinti okupacijos kariuomenės iš Lietuvos išvedimą pagal patvirtintus grafikus;

3. Vykdinti politiką, užtikrinančią Lietuvos Respublikos neprisklausomybės atkūrimo ir įtvirtinimo tėstimą;



1993 m. kovas

TREMTINYS

3



Gavėkime, kad atsigavėtume

Sulaukus 75-ųjų gyvenimo Užgavėnių ir priešvėlykinio pasninko, smagu prisiminti, kaip veikystė sename Aukštaitijos kaimo laukėme šv. Velyką.

Po Užgavėnių mėsačdžio karnevalo, kai dideliams mūsų vaikų liūdesiui Užgavėnių naktį Kanapinis nugali Lašinini, mums, vaikams prasidėdavo nemalonis, ne-linksmas gavėnia, pasninkas. Tais laikais mes, didelių šeimų kaimo vaikai, nuolatos būdavome pušiai alkani, besočiai. Skaniai, sočiai prisivalgyti gaudavome tik per retas didžiausias metines šventes. Tik per šv. Kalėdas, šv. Velykas, Užgavėnių mūsų šeimos stalas lūždavo nuo gausybės skanių valgių. Tada ir tėvai vaikus ragindavo valgyti, o ir visiems prisotinus, ant stalo dar kai ko likdavo... Todėl tu švenčių nekantriai laukdavome.

Galbūt ilgiausias ir sunkiausias švenčių laukimo metais būdavo priešvėlykinis septynių savaitių gavėnių pasninko metas. Mūsų kaimo labai religingi žmonės 1925-1940 m. per visą gavėnių laikę "sauso" pasninko, t.y. ne tik nevalgė mėsos, bet ir pieniškių valgių.

Mūsų mama dažnai mums, augantiems vaikams, pasninko

Daug "Tremtinyje" prisiminta narsių partizanų ir jų žygių, bet tai tik maža dalelė tu, kurių tūkstančiai gynė Lietuvą nuo raudonųjų ir rudenų okupantų. Bene mažiausiai rašyta apie Lietuvos "Žaliajį" rinktinę.

"Žaliajį" rinktinė susikūrė karo metais. Veikė Radviliškio, Šeduvos, Rozalimo, Pakruojo, Baisogalos apylinkėse. Ją įkūrė ir jai vadovavo kap. I. Pucevičius-Radvila, vėliau - J. Skackauskas-Stausas. Šiam žuvus, vadu buvo partizanas A. Masilaitis-Virpsa.



Dagitus (kairėje) ir Kirvis, 1947 m.

Zarasų apskrities Antazavės valsčiaus Salinių kaimė, netoli mūsų namų, gyveno Gaidžių šeima. Tėvas, Ignas, buvo mires, iškėlė Karolina Gaidienė. Kartu gyveno du jau vedę jos sūnūs - Leopoldas ir Albinas. Albinas 1944 metų rudenį nyvko registruioti ir buvo nugrūstas 10 metų į Uchtos lagerį. Leopoldas, sirges įnkūtų liga, pabigo brolio likimo ir slapstėsi savo namo rūsyje. Be to, jo žmona Veronika turėjo 2 metų sūnelį ir laukė antrą vaikulčio.

Albino žmona, irgi Veronika, turėjo du mažyčius vaikus - 2 metų Gediminą ir 8 mėnesių Albinutę.

Nors buvau artima Gaidžių

laikotarpiu vis primindavo, kad žmogui per visą gyvenimą reikia mokyti susilaikymo: atsisakyti ir labai norimi, giedžiamų dalykų, ne tik valgymu. Nedera daryti kitam biologo, reikia susilaikytu nuo pykčio, gieduliu ir dar daug ko kitos. Visada privalu atminti, kad žmogus turi sažinę, tad padarytas blogas darbas bus ne tik nuodėmė ir reikės už tai prieš Dievą atsakyti, bet ir sažinę nuolatos priklausios. Ypač mus, berniukus nuo pat tėvų mokė nerūkyti, negerti degtinės, besalygiskai klaujyti tėvų.

Labai rykūs išliko motinos ir tėvo pasakojimai, kodėl Užgavėnių naktį Lašinini visada pralaimi Kanapiniui. Ogi todėl, kad daug priėda, pasidaro storas, nevirkus. Tad ir nugali jį Kanapinis, kuris tvarkingai, saikingai, dorai gyvena.

Vėliau, jau paaugliai, įvairiai, saveip tokius tėvų aikinimus suprasdavome, bet išvadas visi padarydavome vienodas - kad pasninkai ir visi kiti žmogaus susilaikymai yra tikrai reikalingi, būtini.

Per šv. Velykas valgydami pyragą, labiau jaudavome švenčių ypatingą reikšmę, nes visom kitom dienom valgydavome juodą

duoną. Aišku, didžiausias džiaugimas per šv. Velykas tikintiesiems yra tai, kad po ligų kančių Dievo sūnus, mires ant kryžiaus už mūsų nuodėmes, prisikėlė. Bet tai džiaugsmą mums papildydavo ir septynių savaitių pasninkas, ir jaunimo pasilinkimų ribojimai.

Gavėnių aprūpionimų mūsų kaimė buvo laikomas iki 1945 metų. Tik atėjus raudoniesiems okupantams, bažnyčios ir kunių įstaigai kaimo žmonėms buvo atmeti. Senos tradicijos, bažnyčios šventės netgi uždraustos, o gavėnių susilaikymas, pasninkavimas buvo tik išjuokiamas kaip senų atsilikusių žmonių prasimėnimas. Augantis jaunimas vis menkiau jautė artėjančias šventes bei jų reikšmę savo gyvenimui. Po ligų atelstainės propagandos metu, paneigus tautinio patriotizmo ugdyma, šventų moralės įstatymų gerbimą, nemaža jau nuoliu pradėjо linkti į girtavimą, materializmą, tapo abejingi dori, gériui.

Todėl šiandien, pasikeitus laikams, atkurus valstybingumą, manau, kad senos tradicijos vėl turėtų sugrįžti. Juk tai gražiai įvairino, puoše visų mūsų gyvenimą, kartu darė ji sveikesni, prasmingesni ir kultūringesni.

Antanas BIELINIS
Elektrėnai

Nemunėlis ir Dagilis

Rinktinė sunaikino infiltruotas išdavikas Rudžionis-Čemberlenas. Po baisaus susidorijimo gyvas liko tik L. Ceiutka-Nemunėlis.

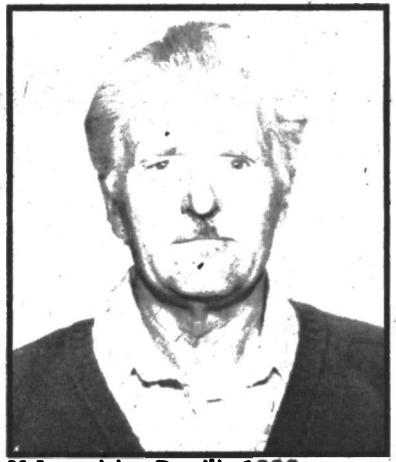
Nemunėlis į girią atejo 1948 m., pabėgės nuo trėmimų. Kovojo iki 1953 m., kol iš visos rinktinės beliko gyvas vienas. Jis surinko visa rinktinės archyva, jį sutvarė ir užkasė tokio pat lietuviu sode. Tyliai atsišveikines su žuvusiais draugais, išejo kur akys veda. Laimingai išvengė okupantų spastų ir šiandien gyvena nuošaliame Lietuvos kampelyje.

Galbūt niekas, Nemunėli, nepavidinstavečiai didvyriu, ir nešvaromais savo rankomis medailio tau neprisegs, bet ateis laikas, kai Lietuva dėkos už išsaugotą jos kančią ir kovos už laisvę istoriją.

"Žaliasios" archyvą Nemunėliui sėkminges pavyko rasti. Visi partizanų dokumentai yra gerai išsilaikę. 1990 m. šis archyvas perduotas Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sajungai.

Po ligų kategoros metų dar Kaune gyvena Lietuvos "Žaliasios" rinktinės partizanas V. Jurgaitis-Dagilis. Rezistencijoje dalyvavęs nuo 1940 m., yra paragavęs ir vokiško kalėjimo duonos (brolių ir mirė kalėjime). O sovie-

tams grįžus, Dagilis vėl "Žaliojoje" stojo į kovą. 1948 m. rudenį partizanų susitikime buvo išduotas ir suintas. Iš archyvinės baužiamosios bylos matyti, kiek šis žmogus kankintas ir tardytas, bet ne vieno savo draugo neišdavęs. Taip pat jis nepaminėjo nei vieno



V. Jurgaitis - Dagilis 1993 m.

ryšininko, nei remėjo pavardės. Jis viską atidavė Lietuvai. V. Jurgaitis gyvena be sveikatos, be apdovanojimų ir privilegijų. Norėčiau, kad jo vaikai sužinotu, jog jų tėvas buvo tikras didvyris.

Balys JUKNEVIČIUS

Antazavės "didvyriai"

kaimynę, bet apie Leopoldo slapstymą nieko nežinojau, tik jutau, kad pasidariau nelabai laukiamai viešiniai. Man rodési, jog moterys bijojo, kad neužtikliau iš miško atėjusio Leopoldo.

1945 metų gegužės 17 dieną mano tėvelis vežė bulvėms, mėliai. Primėjės vežimą, užėjo trobon parikiuti. Aš sėdėjau - stakėse - audžiau. Staiga pro langą pamatėme, kad nuo Antazavės ateina "liaudies gynėjai". Suskaičiavome - dvidešimt vienas. Išsukė iš vieškelio, pro mūsų kiemą patraukė tiesiai pas Gaidžius. Vieni

apsupo nama, kiti suėjo į vidų. Po kelių minučių pasigirdo šūviai, o namas užsilepsojo iš visų pusų. Stogas buvo šiaudinės, namas senas, ir ugnis jį sparčiai rijo. Kai namas baigė degti, "gynėjai" patraukė pas Lukofiliūnus. Lukofiliūnė Veronika su keturių vaikais, pamačiusi "gynėjų" darbus, pabėgo į mišką. Nieko neperše. "gynėjai" patraukė į Lygalaukius.

Skrebams išvykus, pasileidom bėgt prie gaisravietės. Mane pasivijo Albino Gaidžio žmona (Veronika). Ji iš ryto buvo nuėjusi su

REZONANSAS

**Ponai N. Pupeikienei,
kopija - laikraščio "Tremtinys" redakcijai**

Gerb. ponai, "Tremtinio" aš neskaitau, bet kažkas man specialiai šį numerį paklio į pasto dėžutę... Kleno Jūs užduotų vykdote, aš neturiu jokių abejonių, tačiau pažiūrėjės į Jūsų ir Jūsų vyro fotografijas, truputėli suabejojau: o gal tai apsirikimas? Juk Petkevičių Lietuvoje ne tiek jau mažai...

Savo "atsiminimiuose" Jūs rašot, kad ilgai dvejojot, kol nusprendėt sakyti visą tiesą. Tai būkite maloni, dar kartą perkratykit savo ir savo vyro atmintį...

1953 metais, kada buvo areštuotas Jūsų vyras, aš ne tik Šiauliuse, bet ir Lietuvoje negyvenau. Tai Jūs turėtumėte žinoti iš gausybės mano paskelbtų biografijų bei įvairių enciklopedijų. Aš niekada ir niekur nedirbau jokiui vertėj, tuo labiau KGB organuose.

Jeigu tai iš tikro kaima, prašau paneigt savo tvirtinimus tame pačiame laikraštyje, o jeigu ir toliau Jūs tvirtinsit, kad tai tiesa ir vykdys kažkieno politinius uždavinius, aš būsiu priverstas kreiptis į teismą.

Dar kartą kartoju: 1952-1954 metais aš gyvenau labai toli nuo Lietuvos ir jokiame politiniame bei visuomeniniame jos gyvenime nedalyvavau.

Su pagarba,
Vyt. PETKEVIČIUS

Gerbiamasis p. Petkevičiau,

Dėkoju Jums už laišką. Nesitikėjau ją gauti. Kartu atsiprašau, kad uždelsiau atsakyti. Jūsų laišką gavau kovo 9 d. gulėdama - buvau susiziedusi. Niektuo užduočiu niekada nevykdžiau, nevykdau ir nevykdysiu. Politikos nemiegstu ir apie ją neišmanau. Jūsų biografija nesidomėjau, o žurnalistei papasakoju tai, ką mano vyras pasakojo savo laiškuose iš Kolymos, Magadanu, Mordovijos ir grįžęs iš įkalinimo vietų. Ir ne tik man vienai...

Galiu tik papildyti jo žodžius, kurių nėra "apybraižoje". Balsys dažnai kartojo: "Džiaugiausi, kad Vytautas Petkevičius buvo mano vertėju. Jis man atnešė tepalo kojų padams patepti, o jie buvo - vienos žaizdos. Jis man patarė - nesigink, Baly, tavo uniforma ir šautuvas yra čia, tik reikia tavo raistiško patvirtinimo..." Balsys pirko visas Jūsų knygas ir atidžiai jas perskaitydavo. Ne kartą sakė, kad labai norėtū Jūs sutikti, padėkoti už užuojaudą ir paprašyti dienoraščių, kuriuos Jūs žadėjote pasiūlti, nes Jums, kaip rašytojui, galimas dalykas, jie bus įdomūs ir naudingi. Aš draudžiau jam tai padaryti, nes bijoju - nežinojau, kaip Jūs į tai pažiūrėsite. Grįžęs jis gyveno neregistruotas, nes Lietuvoje gyventi jam buvo uždrausta.

Tiesa, Petkevičių yra daug, bet rašytojas - tik Jūs vienas. Namanau, kad mano vyras būtų kažką supainiojęs. Jis matė Jūs televizijos ekranę, o Jūsų nuotraukas - Jūsų knygose.

Žinoma, jeigu dar yra kitas Vytautas Petkevičius (ir lyg dvynys panaušus į Jūs), tada Jūsų labai atsiprašau. Nors... Mano supratimu, nieko blago apie Jūs nesu pasakiusi. Visai neturėjau tikslą Jūsų užgauti ar apšmeižti, perpasakodama tai, ką pasakojo Amžiną atils Balsys Pupeikis - mano vyras.

Natalija PUPEIKIENĖ

Kaunas,
1993 m. kovo 17 d.

Netiesa, p. Genzel!

Dabartinė Vyriausybė ir Seimas (B. Genzelis) kaltina Kultūros ir švietimo ministro pavaduotoją D. Kuoli, neva jis labai politizavęs mokyklą. Netiesa! Jis tikrai buvo politizuota, bet sovietinių laikų, o ne dabar. Dabar atvirščiai - trūks ta tautinio, elementaraus dorovinio auklėjimo. Ankstesnių laikų jaunimas gyvybę aukojo už Tautos laisvę, o dabar jau iš Lietuvos karuomenės vienas 'kitas' pabėga, nors reikia tarnauti vos vienerius metus, ir prie pat namų. Kuo tai paaiškinti? Kadangi sovietinių metais bažnyčiai buvo uždrausta kiltis į jaunimo auklėjimą, mokykloms auklėti tautiškai, itai ir regime to

komjaunuoliško auklėjimo pagal komunistines dogmas vaisius. "Priaukliome" girtuokliu, vagiu, kad net jau kalėjimuose anksta, o vakarais baisu ir į gatvę išeiti. Dabar daug kalbama apie lietuvių kalbos pažidimus. Tai gerai! Bet kodėl tyliame apie tuos, kurių kas antras žodis - iš "didžiojo brolio" išmoktas keiksmės? Tiesa, gal tuo labiau turėtų rūpintis ne lituanistai, o teisėtvarkos darbuotojai, bet ir mokykloms čia nedera nusišalinti.

Taigi, jeigu mokykloje daugiau būtų rūpintamas tautinių auklėjimų, jei didesnę įtaka čia darytų bažnyčia, tokiai neprastaburnių tikrai būtų mažiau.

Antanas ŠIMENAS

lodėn susukta Albinute. Budeliai, matyt, norėjo iš jos atimti valką, o ši nedavė, tai išsukė kojelę numetė į darželį, o pačią nušovė.

Pasibaisėjusi grįžau namo. Netrukus nuo Lygalaukių Jonas ir Juozas Sakalai atsivart Valę Pupeikytę. Kai jau buvo netoli mūsų namų, Juozas užbėgo pas mus, kad įdėtume Valei maisto, girdi, varom į daboklę. Paruošusi kiek maisto, išbėgau ant kelio, kur lükuriavo Jonas Šakalys su V. Pupeikytę. Valę buvo visa perbalusi, išsigandusi. Jos ranka buvo aprišta, raištis permirkęs krauju. Jonas Šakalys Valę nusivarė į Antazavę, o Juozas grįžo prie gaisravietės.

(Nukelta į 4 ps.)



1993 m. kovas

TREMTINYS

4



Antazavės "didvyriai"

(Atkelta iš 3 psl.)

Namas jau baigė degti, tik dar žéravo, degė duobėje likusios bulvės. Prie gaisravietės sugrižo daugiau skrebų, sumetė į bulvių duobę moteris, vaikeli, išsukta kojytė ir pakrikai patraukė į Antazavę.

Tévelis buvo kieme, prie vežėčiose pakinkyo arklio, o aš įskaukau į stakles. Bet koks ten audimas, koks ten darbas, kai rankos ir širdis drebė! Žvilgteriu pro langą - ogi Kuriakinės "fuksu" (vienarankiu pjūkiu) téveliu sprendą brūžina ir rėkia, kad net kiemas skamba: "Kada banditai pas tave buvo?!" Palikes tévelį, Kuriakinės įpuolė į kambarį ir pradėjo "fuko" dantimis kapoti man per rankas. Suknelė buvo be rankovių, kraujas čiurklėmis bėga, o skrebas rékia: "Kada banditai buvo?!" Sakyklas... O skausmas, pyktis ir bejagiškumas lūpas, rodos, sukaustė. Staiga kambarinį šoka Juozas Sakalys. Pamatės, ka su manim doro Kuriakinės, išlēkęs pasišaukia Kudriašovą ir dvieše ištempia įsiutusį Kuriakinę

laukan. Tai jie, Šakalys ir Kudriašovas, išgelbėjo man gyvybę.

Apsitvarsčius žaizdas, tévelio lydima, pavakare vėl nuėjau prie gaisravietės. Verutė Gaidienė su Albine jau buvo sudegusios, tik vietoj motinos rūkstančioje duobėje gulėjo negimės Verutės vai-kiukas, net neapdegės. Matyt, motinos vandenys užliejo žarijas.

Rytojaus dieną giminės atvežė karstus, sudėjome kaulus ir palaidojome. Po "žygarbio" skrebai pas Mierkialaukių kaimo Stasę Lašienę gerdami samagoną gyresi: "Kai paleidžiam iš automato, tai negyvos bobos tik krenta pro langus..." Po keleto dienų skrebai gaisravietėje užtkito ir uždususi Leopoldą Gaidį. Leopoldo sūnėlis išliko gyvas, nes buvo pas sene lius Dervinių kaime.

Stai keletas šio žygarbio dalyvių - 2 broliai Konušovai iš Suvenė kaimo (Jonas ir dabar gyvena Zarasuose): Kuriakinės, dirbės kolūkio pirminknu, dabar gyvena Antazavėje; Bertaševičius gyvena Zarasuose, persivežęs Duburaičių kaimo tremtinio Galvydžio namą. Dalyvavo dar Bakucių

kaimo Butkus, dabar gyvenantis Dusetose, Užtilte; Fedotovas, dirbės apylinkės pirminknu, Šakalys Jonas, dabar gyvenantis Vilniuje, Šakalys Juozas, dabar gyvenantis Utenoje, o Kudriašovas ir Zenkovas - jau mirę. Kitų nežinau.

Po egzekucijos Gaidžių derlių sudorojo Salinių kaimo aktyvistas Jonas Urbonas. Jau 1940-aisiais jis gyresi rožančiu įmetęs į tualetą, bet, vokiečiams užėjus, vėl prie bažnyčios durų varstė rožančią, gal ir tą patį...

Aplankiau praeitą rudenį vieną kitą skrebą, norėjome kai ką pasitikslinti, bet nesileido jie į kalbas. Net Juozas Šakalys atsiskė šiuo klausimu kalbėti. Girdi, užteks tau to, kai pati žinai! Tik dar išpėjo: "Raminkis! Kai buvai jauna, turėjai jėgų - iškentėjai Sibire 18 metu. Dabar sena, bejėge - bus sunku!"

Kaip bus, taip, bet tegu žmonės žino tiesą.

Adelė MAZURIENĖ
"Aukštaitis", 1989, Nr.2

ATSILIEPKITE I



Partizanas Kazimieras MASLIŪNAS-Ažuolas (?) veikė Utėno raj. Žuvo apie 1950 m. Manoma, kad užkastas buvusios Leliūnų policijos nuovados (stribu būtinės) kieme.

Ka nora daugiau žinanciu apie K. Masliūną ieško Vytauto Didžiojo karo muziejaus skyriaus vedėjas Algis MARKŪNAS, K. Donelaičio 64, 3000 Kaunas.

IVYKIAI

VILKAVIŠKIS. Kovo 11-ają parapijos bažnyčioje susišaupimus ir malda už Lietuvos didvyrius vilkaviškiečiai pradėjo 3-ųjų 'Nepriklausomybės atkūrimo metinių' minėjimą. Po ūv. Mišių visi pasukome prie Nepriklausomybės paminklo. Sventinė kalba pasakė buvęs Lietuvos savanoris J. Zaliabartis. Jis prisiminė Tautos laisvės kovas nuo 1918 m. Paminklo papédėje padėtas gyvų gėlių vainikas vilkaviškiečių didvyrių atminimui. Minėjimą tesėsi kultūros rūmuose. Vilkaviškio valdytojas A. Celkevičius ten tarė sveikinimo ir padėkos žodį, rajono žmonėms, linkédamas kuo daugiau ryžto ir jėgų Nepriklausomybės išvirkimo kelyje. Nepriklausomybės atkūrimo Akto signataras, buv. AT deputatas J. Mačys savo kalboje paminėjo Nepriklausomybės igvendinimo kliūtis, Maskvos siekius ir AT kairiųjų deputatu destruktyvumą. Minėjime pasisakė Sajungos Vilkaviškio skyriaus pirminkinas K. Dambrava, politinis kalnynas P. Pečialaukas, šaulių būrio vadovas L. Dobiliauskas ir kt.

Galia, kad tarp mūsų nebuvuojančio mokytoju, gydytoju, mokslininku.

Gediminas ALMONAITIS

KVĒDARNA. Kovo 11 d. Kvēdarnos bažnyčios klebonas J. Vaičius auksiojo ūv. Mišias už Lietuvą. Po to iškilminga procesija pasuko prie Didžiojo Lietuvos kunigaičio Vytauto paminklo. Ten ikyko minėjimas. Pasisakytą apie Nepriklausomybės atkūrimo Akto reikiemę ir kova už laisvę.

Kvēdarnos tremtinų choras, vadovaujamas R. Šimkūnenės, padainavo patriotinių dainų ir giesmę "Marija, Marija".

ŠILALĖ. Kovo 11 d., po pamaldų, žmonės iš bažnyčios rinkosi į miesto kultūros namus. Nepriklausomybės atkūrimo 3-ųjų metinių minėjime dalyvavo ir žodį tarė Lietuvos Seimo narė E. Kunevičienė, rajono Sajūdžio pirminkinas K. Juknėnas, LPKT sajungos Šilalės skyriaus pirminkinas K. Balciūnas, rajono tarybos pirminkinas A. Bartkus ir kt. Koncertavo Šilalės kultūros namų saviveiklininkai.

Kęstutis BALČIŪNAS



Paminklo žuvusiems Vytauto apyg. partizanams šventinimas Nolėnė km. Juodmiskio kaimelyje

UTENA. Vasario 16-aja uteniškai paminėjo dvi šventes. Netoli Utenos, Nolėnė kaimo, Juodmiskio kaimelyje, prie kelio Utena-Užpalaijų iškilo gražus paminklas čia žuvusių Vytauto apygardos partizanų vadui Vincui Kauliniui-Miškinui ir šešiem jo bendražygiamams.

Žuvusiųjų atminimą įamžinti sumanė Politinių kalinių ir tremtinų sąjungos Utenos skyriaus taryba, o miesto savivaldybė parėmė lešomis.

Iškilmės susirinko žuvusiųjų giminės ir artimieji, buvę tremtiniai ir politiniai kalinių, šaulių kuopos vyrai, SKA taryba ir gyvi likę partizanai.

Dekanas G. Adomonis, pašventinės paminkla, tarė nuožiūrų žodį. Apie čia ižvysius tragediją, išdavystė pasakojo kraštotoiros muziejaus direktorius Balys Juodzevičius. Šavo eiles žuvusiems broliams deklamavo seserys: S. Valaniūnaitė-Kybartenė ir R. Guobužaitė-Subatavičienė. Žodį tarė ir paminklo autorius Vytautas Giedraitis.

Nuaidejo šūvių salvės. Iškilmės pabaigoje tremtinų choras padainavo partizano Diemedžio daina, pagiedojo "Marija, Marija".

M. SPRINDYS

Vyr. redaktorė Vanda PODERYTĖ, koresp. Edmundas SIMANAITIS,
lit. redaktorė Danutė BARTULIENĖ, techninė redaktorė Birutė OKSAITĖ

Rinko ir maketav "LITERA". Spausdinė "Aušros" spaustuvė Kaune, Vytauto pr. 25. Ofsetinė spauda, 1 sp. lankai. Tiražas 8000. Užs. Nr. 274.

Dzūkijos partizanų keliais

"Tremtinio" Nr. 1(82), straipsnyje "Neužmirškime Alytaus partizanų" J. Želionienė mini partizanus: brolius Baliukevičius, Babrauskus, Bajerčių, Kulikauską, kp. Jėčių, Perminą, Klausia, kodel apie juos mažai parašo žurnalistai. Pageidauja, kad partizanams būtų pastatytas paminklinis kryžius.

Šio krašto rezistencinę veiklą ir visus kitus laisvės kovų istorijos klausimus išgrinėja Sajungos Dzūkijos rezistentų istorijos sekacija, palaikanti ryšius su "Tremties ir rezistencijos" muziejaus kūrėjais Kaune.

Dzūkijos rezistentai, savo veiklos tyrinėtojai visuomenės padedami perlaidojo daugiau kaip šimto partizanų palaikus Alytaus ir Lazdijų rajonuose. Su kaupė daug rezistencinės dokumentikos ir surengė keletą parodų. Archyvinėmis nuotraukomis iliustruotos "Sušaudyti dainos". Rezistentų palaikų perlaidojimui yra vieta Alytaus kapinėse. Ten partizanams pastatyta koplytėlė ir kryžius. Pernai rajono laikraštyje buvo paskelbtos 105 partizanų pavardės žinių apie juos papildymui.

Dzūkijos rezistentų klausimais galite kreiptis adresu: Alytaus, Šaltinių 20-6, tel. 21722, Kazimieras SAVIČIUS.

Dėkingumas

"Tremtinio" 1 (82) numeryje perkaiciusis Algirdo Vanago publikaciją "Kūčių vakaras KGB", neįprastai apsidžiaugiau. Kaip smagu, kad Jums, mieles mokytojau, mūsų atvežtos Kūčių valšės suteikė jėgų, padėjo išlikti, nepaliūti Magadane.

Norėčiau nuoširdžiausiai Jums padėkoti už mūsų dovanotas dvasines vertėbes. Prašau Aukščiausiojo, kad Jis Jums atyginčiu už visas patirtas kančias, už miele Tėvynei ir jos žmonėms.

Tą 1945-ųjų gruodžio vakarą mes, trys Jūsų auklėtiniai - Juozas Gudaitis (žuvęs partizanas), Bronė N. ir aš - atlikoje tik savo katalikišką pareiga, ir tikrai negalėjome tikėtis, kad Jūs po 47-erių metų tai prisiminsite.

Buvau pedagogas, tad viliuos, kad mūsų mokytojo A. Vanago pasėtos sėklos pasklidė toli po Lietuvą. Gal tai padės mums šiandien išverti, semiantis stiprybės iš visų išėjusių vardan Tėvynės, ir iš gyvųjų. Todėl sakau: Jūs ir šiandien esate mūsų Gudžiūnuose, Lančiūnavos apylinkėse, visoje Lietuvoje, dar prisimename ir Jūsų dainas ("Sakyk: sulauksi tu sūnelio, laiminga būsi ir laisva...")

O. POVILAUSKAITĖ-BŪDIENĖ

Garliava

DÉKOJAME

Ponui A.S. Daunora-vičiui iš Kanados,
ponui Vytautui Mačiui iš Australijos už pinigines aukas

UŽJAUCIAME

Sausio 19 d. Kanadoje, Edmontone, mirė nuolatinis mūsų Sajungos rėmėjas p. Adomas KANTAUTAS.

Liūdime ir nuožirdžiai užjaucame jo žmoną p. Filomeną Kantautienę ir kitus artimuosius.

Sajungos taryba

SKELBIMAI

Prašome paliudyti apie šiuos rezistencijos dalyvius, norintius gauti rezistencijos dalyvio pažymą: Pranas Šnius, veikės Telšių raj., Antanas Uleckas, Petras Skirkeličius, veikė Marijampolės raj.

Atsiliepimus prašome slūsti LPKTs tarybai, K. Donelaičio 70b, 3000 Kaunas.

"TREMTINYS"

1993 m. kovo 24 d. Nr. 6(87). SL 289. Kaina su akcizu 8 tal. Mūsų adresas: 3000 Kaunas, Donelaičio 70^b, tel. 209530